

ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ПІД ЧАС ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Кащена Н.Б., д-р екон. наук, проф.

Чміль Є.Л., аспірант

Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Екзистенційним викликом для вітчизняного підприємництва в сфері торгівлі стали воєнні дії на території України. Багато успішних бізнесів було знищено чи переміщено і вони змушені починати все з нуля. Але попри складний процес релокації підприємці продовжують працювати, зміцнюючи резильєнтність і здатність адаптуватися до умов невизначеності та хаосу, породжених кризою, та формують стратегічні орієнтири повоєнного відновлення й прискореного економічного зростання. В контексті повоєнного відновлення на часі є активізація інноваційної діяльності підприємницьких структур.

За даними [1] через російську військову експансію торговельні підприємства часто були змушені активно скорочувати витрати на інновації, змістивши фокус із розвитку на виживання. Відродження інноваційного підприємництва бізнес бачить у галузевих програмах підтримки, фіскальних стимулах та інших заходах на рівні держави.

Наразі доцільність інновацій, як і в мирний час, визначається розміром бізнесу. Зі збільшенням розміру підприємства зростає ймовірність того, що запровадження інновацій є пріоритетом у роботі або актуальне в конкурентних ситуаціях. Зокрема, інновації є пріоритетом для 38% великих підприємств, але лише для 8% мікро- і 13% малих підприємств. За даних обставин інноваційне підприємництво в торгівлі може бути водночас викликом і локомотивом створення можливостей для підприємливих бізнесменів.

Під час військового стану перспективними сегментами підприємницької інноваційної діяльності в сфері торгівлі є:

- безпека і оборонні товари (виробництво та продаж товарів, пов'язаних з безпекою і обороною, що включає виробництво та реалізацію резервних частин для військового обладнання, систем безпеки, засобів зв'язку та інші товари, важливі для військових чи правоохоронних органів);

- гуманітарна допомога (співпраця з гуманітарними організаціями або урядовими структурами для забезпечення потребуючим гуманітарної допомоги, такої як харчові продукти, медичне обладнання та інші необхідні ресурси);

- електронна комерція та доставка (інновації в області

електронної комерції та логістики, особливо за умов обмеженості фізичного доступу до магазинів, дозволяють підприємцям забезпечити споживачів товарами та послугами);

– виробництво та постачання засобів захисту (потребує інноваційних рішень щодо виробництва та якості товарів, зокрема таких як маски, рукавиці та дезінфікуючі засоби тощо);

– співпраця з урядом (урядові закупівлі та програми підтримки бізнесу є додатковими джерелами фінансування, що дозволяють підприємцям отримати доступ до ресурсів, інформації та підтримки для розвитку бізнесу).

Відмінними аспектами інноваційного підприємництва є:

– створення нових ідей – на підставі виявлення потреб ринку та можливостей для створення нових товарів (послуг);

– дослідження та опрацювання – вивчення конкурентного середовища та ресурсних можливостей реалізації інноваційних ідей, визначення їх реалізованості та потенційної користі;

– розробка бізнес-плану – ідентифікація стратегії, цілі, бюджету та інших аспектів запуску інноваційних товарів (послуг);

– фінансування – можливість залучення інвесторів, користування грантами або іншими джерелами фінансування;

– розробка та виробництво – прототипування, тестування та виробництво інноваційних товарів (послуг) відповідно до бізнес-плану;

– маркетинг та продаж – розробка стратегії просування інноваційних товарів (послуг) на ринку із визначенням цільової аудиторії, реклами, продажів тощо;

– масштабування і розвиток – розширення діяльності та розвиток нових товарів (послуг) після успішного виходу інноваційного бізнесу на ринок;

– забезпечення якості та збільшення інноваційного потенціалу – постійний контроль якості товарів (послуг), впровадження новацій та пошук нових можливостей для інновацій.

Отже, незважаючи на виклики, інноваційне підприємництво в сфері торгівлі є визначальною детермінантою підтримки національної економіки під час військового стану, створення нових ринків, забезпечення робочих місць та формування резервного потенціалу для відновлення та розвитку України після війни.

Список використаних джерел

1. Інновації під час війни не на часі, але як без них відновити країну? URL: <https://zn.ua/ukr/macroeconomics/innovatsiji-pid-chas-vijni-ne-na-chasi-ale-jak-bez-nikh-vidnoviti-krajinu.html>